

tor? « Si quis, inquit, docet aliquid et non facit quod docet, similis est puteo, qui omnes ad se venientes satiat et sordes delet, seipsum autem purgare non potest, sed omnis spurcitia et immunditia in eo est. »

IV. Nuntiat regnum cœlorum vim pati; siquidem ex eremo quasi e rigidissimo monasterio concionatur Joannes, non utique id, quod Epicurei dicunt: « Edamus et bibamus, cras enim moriemur »; sed potius quod Dominus dixit: *Contendite intrare per angustam portam*. Hoc enim clamat solitudo, victus et vestitus Joannis, quam ob causam etiam videtur dixisse Dominus: *A diebus Joannis Baptiste usque nunc regnum cœlorum vim patitur et violenti rapiunt illud*, Matt. XI. quia scilicet sua prædicatione effecit et permovit suos auditores, ut regno cœlorum vim inferrent et violenter illud raperent per opera et fructus pœnitentiæ; ut explicat S. Gregor. hom. XX. in Evang. Hoc enim Judæis perpetuo inculcavit non verbo tantum, sed et multo magis exemplo suo: *Geminata viperarum*, dicebat, *facile fructus dignos pœnitentiæ, etc.* Effecitque ut turbæ, publicani, milites ad ipsum venirent, monita salutis acciperent, baptizarentur et peccata sua confi terentur. Fingunt quidem hæretici nostri (Centuriatores Magdeburgenses, l. I. c. XVIII. alique) ne quaquam ita austere, uti sonant verba, vixi sse nostrum Joannem: sed pro solitudine assignant ei domum paternam loco solitario positam: vestem e pilis camelorum aiunt fuisse vestem undulatam, camelot: locustas vero caneros marinos vel aviculas silvestres. Hæc nimirum ipsorum gustui ardent: verum impostores istos quis non deprehendit? Nonne Dominus de Joanne dixit: *Veni Joannes neque manducans neque bibens*; hoc est, adeo vili et modico victu degens, ut nullo, dicere possis. Jejunium igitur et austeram vivendi rationem instituit et prædicat Joannes, ut ad sui imitationem invitet Christianos, qui non carne sed spiritu robusti esse debent. Constat autem animam exarescere quando impingatur et fovetur caro: contra etiam arescente carne impinguari spiritum. Quod enim Judicum VI. ivisum est in vellere Gedeonis, id cernitur et in anima. Cum cecidit ros in vellus, tunc area circumjacens sicca fuit: cum cecidit ros in aream, vellus siccum et aridum remansit. Cum arida est nostræ carnis terra, vellus animæ madidum est et cœlesti rore perfunditur, cum vero caro madet, sterilis est anima. Ergo Christianorum est vivere austere et carnem edomare. Audiamus S. Basilium, Reg. XVII. « Uti, inquit, optimus corporis habitus et coloris bonitas pugilem a cæteris distinguit; sic Christia-

num a cæteris discernit macilentia corporis pallorque deflorescens, etc. »

V. Clamat fugiendos sæculi tumultus, et quantum fieri potest, solitudinem amandam. Ubi enim putatis factum est verbum Domini ad Joannem? Numquid in domo paterna? Numquid in aula Herodis? Numquid in foro aut frequentia hominum? Mi nime: *sed factum est verbum Domini super Joannem in deserto*. Ut enim suavissimæ citharæ concentum audias, populi strepitum fugias necesse est: ita cum Deo suaviter locuturus, ejusque inspirationes percepturus, tumultus hominum et negotiorum sæcularium vitare debes. Ita Moyses, postquam ad interiora deserti minavit gregem suum, audiit loquentem sibi Deum e rubo, Exod. III. Ita piissimus et theodidactus ille Thomas de Kempis, quoties in monasterio suo inter fratres occupatus, sensit inspirationem divinam, qua velut sponsa evocaretur ad cœlestem sponsum, mox actionem vel colloquium abrumpens, valedicebat fratribus et in cellam secedens aiebat: « Charissimi fratres, oportet me secedere: est enim qui in cella me expectat. » Ibi mox instar Samuelis Deo dicebat: *Loquere, Domine, quia audit servus tuus*, ut in ejus vita. Idem etiam in libello suo de imit. Christi, l. I. c. X. scribit: « Quoties inter homines fui, minor homo redii. » Non dissonat ab eo, quod dicebat S. Antonius ad imperatorem Constantinum evocatus ex eremo, ire tamen renuens: « Si ad imperatorem venero, Antonius ero; sin minus, abbas Antonius. » Hanc denique solitudinem animæ commendaturus Deus ait per Oseam, cap. II. *Ducam eum in solitudinem et loquar ad cor ejus*, q. d. suaviter, efficaciter, conso latorie, etc. Quando ergo nos cum monachis in stabili illa solitudine versari nequaquam possumus, curemus saltem, ut, instante sacro aliquo tempore devote peragendo, vel, cum inspiratione divina evocamur ad quietem animæ, recipiamus nos in solitudinem aliquam, si non loci ab hominibus remoti, saltem cordis nostri vel templi, ubi in silentio audiamus, quæ salutis nostræ expediunt, incipiamus ab hoc die præparare nos in occursum Christi, etc.

VI. Clamat: *Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus*. In libro Genesis, c. XLI. memoriæ proditum est Josephum regis insignibus a Pharaone decoratum, currui ejus impositum, clamante præcone, ut omnes coram eo genua flecterent (Heb. *abrech*, id est, flecte genua) et præpositum esse scirent universæ terræ Egypti. Josephum Christi typum fuisse scimus. Sed quis ille præco currum ejus præcedens? Non alius nisi Joannes, Domini præcursor, qui eum universo mundo annuntians, monuit ut omnes

coram eo genua flecterent, Dominumque suum agnoscerent. Hoc enim est, quod ait: *Parate viam Domini*. Quomodo vero paranda sit, mox subjungit: *Omnis vallis implebitur, et omnis mons et collis humiliabitur; et erunt prava in directa, est aspera in vias planas: et videbit omnis caro salutare Dei*. Nos ergo, qui Christum nostrum in festo ejus natalitio venturum ad nos præstolamur, paremus ei viam et tollamus hæc impedimenta. Primo vallem, id est, inanem trepidationem et pusillanimitatem, quæ non paucos retinet ne ad pœnitentiam et sanctam communionem se disponant. Secundo superbiam et præsumptionem, quæ est instar montis: proinde deprimenda et complananda. Cogitandum quam se Christus depresserit, cum e cœlo in terram descendit et infantili in corpusculo ad præsepe se inclinavit: quamque humili specie descendat ad nos etiamnum in S. Eucharistia. Tertio pravitatem injustitiæ, quæ ita coæquanda, ut injuriæ remittantur; ablata, cui debentur, restituantur, etc. Quarto, morum asperitatem et insolentiam, quæ ita corrigenda, ut offeras nostras passiones perdomemus, et agni quidem e lupis evadamus, etc.

CONCIO IX.

MYSTERIA.

I. Cur mentio imperii Romani? — II. Quinam tetrarchæ. — III. Quomodo duo simul Pontifices? — IV. Baptismus Joannis, cur baptismus pœnitentiæ? — V. Quæ concio Joannis? — VI. Cur Joanni commendatum munus prædicandi? — VII. Cur Joannes circa Jordanem? — VIII. Cur præcursor Christo præmissus? IX. Prophetia Joannis quomodo impleta?

THEMA.

Anno decimoquinto imperii Tiberii Cæsaris, etc. Luc. XIII.

In hodierno evangelio incipit Joannes prædicare viam Domini: postquam scilicet ultra 20. annos in solitudine meditatus est, quod diceret. Magna ergo et seria esse debent, quæ proinde nos veluti primam Joannis concionem diuturno studio elaboratam avide audiemus: maxime quia parat viam venturo ad nos Domino in feriis natalitiis.

I. Cur meminit Lucas imperii Tiberii in hoc evangelio? Resp. primo quia cum incipiebat prædicare Joannes, nullus filiorum Herodis regnabat in Judæa, quæ tunc misso Viennam Galliæ Archelao Herodis filio, qui Judæam mediam paterni regni partem acceperat ab Augusto, in exilium, redacta erat in provinciam a Romanis, suberatque Romano imperatori

Tiberio, et procurabatur ab ejus præside Pilato. Meminit ergo Lucas regis gentilis et plurium gubernatorum apud Judæos, ut indicaret adesse tempus adventus Messie prædictum, primo quidem Gen. XLIX. *Non auferetur sceptrum de Juda et dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium*. Tametsi jam ante sub Augusto Imp. sub quo natus est Christus, sceptrum hoc a Juda ablatum fuit, cum Augustus regnum Judæorum Aristobulo legitimo hæredi ademit et transtulit in alienigenam, Herodem scilicet Ascalonitam, quem Judæa regem fecit contra Judæorum voluntatem. Secundo, Dan. II. ubi ponitur adventus Messie in quarta monarchia, Romanorum scilicet. Nam prima erat Assyriorum, secunda Persarum, tertia Græcorum, quarta Romanorum, quæ cepit in Julio Casare et Augusto. Tertio, Dan. IX. et X. ubi prædictus est Messias venturus completis septuaginta hebdomadibus (annorum scilicet, hoc est, post annos 490. cum ergo Romani tunc dominarentur in Judæa et sceptrum Juda ablatum esset, et LXX. hebdomadæ completæ, inde voluit Lucas monere tempus Messie advenisse.

Secundo. « Quia illum prædicare veniebat (Joannes) ait S. Greg. hom. XX. in evang. qui et ex Judæa quosdam et multos ex gentibus redempturus erat, per regem gentium et principes Judæorum prædicationis ejus (Christi) tempora designantur. Quia autem gentilitas colligenda erat, et Judæa pro culpa perfidiæ dispergenda, ipsa quoque descriptio terreni principatus ostendit, quoniam et in Rom. rep. unus præfuisse describitur, et in Judæa regno per quartam partem plurimi principabantur. » Hæc Greg.

II. Qui sunt isti tetrarchæ? Resp. Herodi primo, qui occiderat innocentes, quique, ut diximus, ab Augusto imperatore regnum Judææ accepit, defuncto tres fuisse filios supersites, Archelau, Herodem dictum Antipam, et Philippum. His Augustus Cæsar paternum divisit regnum, et mediam regni paterni partem, quæ Judæam complectebatur, Archelao dedit, tamen absque regis titulo; cujus hic non meminit Lucas, quia jam antea ob immodica imperia ad Cæsarem delatus, amotus et Viennam relegatus in exilium erat, ipsaque Judæa in provinciam redacta, ut diximus. Reliquam regni medietatem iterum divisit Augustus in duas partes, et unam, Galiliæam videlicet, dedit Herodi Antipæ: Philippo autem fratri ejus Ituræam et Trachonitidem regionem. Hi ergo duo tetrarchæ vocantur, quia quilibet quartæ parti regni paterni imperabat. Lysanias, Abylinæ tetrarcha quis fuerit, incertum est, nominatur

autem quia princeps fuit regionis conterminæ Judææ.

III. Quæritur quomodo dicitur Joannes cœpisse prædicare sub duobus principibus sacerdotum Anna et Caïpha, siquidem ex lege non poterant simul esse plures pontifices, sed unus tantum? Resp. incertum esse quare hoc dicatur. Vel enim id dicitur, quia alter alterius quasi coadjutor erat; vel quia Caïphas (qui a Josepho scribitur fuisse pontifex toto Pilati tempore) socero suo Annæ pontificatum communicabat; vel quia eo anno præter morem duo pontifices erant. Potuit enim facile horum aliquid contingere, quia tunc in Judæa omnia sursum deorsum ibant; et ut multi referunt, pontificatus vernalis erat.

IV. Quæritur cur baptismus Joannis vocatur baptismus pœnitentiæ? Resp. primo quia ex se non conferebat gratiam, sed tantum ad pœnitentiam homines disponebat.

Secundo quia erat typus quidam confessionis, quo se humiliantes homines profitebantur coram Joanne se peccatores esse et indigere ablutione interna peccatorum.

Tertio quia significabat baptismum Christi, per quem remissio peccatorum danda erat.

V. Quæritur quid Joannes prædicabat? Resp. primo pœnitentiam: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum*, id est, gratia, fides, renovatio spiritus: hoc enim caelorum regnum intra nos est, Luc. XVII. item regnum ipsum caeleste, quod per mortem Christi mox aperiendum erat. Hanc pœnitentiam significat etiam illis verbis: *Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus, etc.* Hoc vero præcipuum suæ prædicationis argumentum sumpsit, quia venit ut præcursor Christi, paraturus illi viam ad hominum animas lucrificandas. Via autem est pœnitentia, qua curva et aspera complanantur et impedimenta gratiæ removentur. Prædicabat autem pœnitentiam voce, vita, baptismo. Voce, ut vidimus; vita, quia in deserto habitavit, asperam vestem gestavit, locustas et mel silvestre edebat: baptismo, quia ejus baptismus erat pœnitentiæ baptismus.

Secundo, adventum Christi jam præsentis et mox se manifestaturi per miracula, sermones, etc. Id fecit multipliciter. Sermone: *Medius vestrum stetit, etc.* Digito: *Ecce agnus Dei*. Subjectione: *Tu venis ad me, etc.* Discipulorum suorum interventu: *Tu es qui venturus es, etc.*

VI. Quæritur: quare Joanni potius commendata est a Deo prædicationis pœnitentiæ, quam alteri? Resp. primo quia ab omni labe purus erat: decet autem eum, qui vitia aliorum reprehendit, ab iisdem immunem esse; ne alioquin ea ipsimet objici possint, sicuti Moysi corripienti Hebræorum objecit ille: *Quis te constituit*

principem et judicem super nos? Num occidere me tu vis, sicut heri occidisti Egyptium? Exod. II.

Secundo, quia ipse licet innocentissimus, austerissimam tamen vitam interim ducebat, atque ita peccatores ad pœnitentiam agendam, efficaciter movere poterat. Dum enim in tanta vitæ innocentia tantam austeritatem vident, cogitare incipiunt, quid sibi faciendum sit: si hæc in viridi ligno cernunt fieri, quid fieri debeat in arido.

Tertio, quia quo quisque purioris est vitæ, eo magis cognoscit et ponderat peccati labem, peccandi pericula, remedia, etc. Ipsius enim animus est quasi tersum quoddam speculum, in quo ea omnia videt, unde et aliis, qui hæc non intelligunt, tanto clarius annuntiare potest.

VII. Quæritur cur habitare et prædicare elegit Joannes circa regionem Jordanis? Resp. primo quia præter loci illius commoditatem ad vitam solitariam, fluvius ille a Deo miraculis celebratus fuit. Nam fluxus ejus stetit, cum arca Dei transiret et una filii Israel, Jos. III. per eundem Elias et Elisæus siccis pedibus transierunt, postquam Elias pallio suo percussit ejus aquas, IV. Reg. II. In eodem Naaman Syrus a lepra mundatus est, postquam ex consilio Elisæi septies in eo lavit, IV. Reg. V. In eodem ferrum securis ad mandatum Elisæi enavit, IV. Reg. VI. Denique in eodem fluvio Christus baptizandus erat, Matth. III.

Secundo, quia fluvius ille primo Ecclesiam repræsentat. Nam e duobus fontibus Jor et Dan confluentibus oritur: uti Ecclesia ex gentibus et Judæis coaluit. Secundo, mundum, quia cum sit amœnus fluvius, in mare mortuum tamen influit et in eo perdit laudatas aquas, pestilentibus mixtas, ut ait Plinius, lib. V. cap. XV. Ita mundus transit et concupiscentia ejus, omnes enim morimur et sicut aquæ quæ non revertuntur, dilabimur in mare mortis. Et quidem dulces sunt aquæ mundi, dum modo in alveo vitæ hujus fluunt, ad postremum omnes in mare amarum defluunt et amare fiunt, ac sæpe noxiæ et pestilentes, cum in æternam mortem permutantur. Quoniam igitur Joannes venit, homines mundo deditos arguere et revocare a vitiis ad pœnitentiam, a morte ad vitam, recte juxta Jordanem posuit sedem suam. Unde adhibuit acres reprehensiones et comminationes divini judicii: *Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Et: Veniet fortior me, cujus ventilabrum in manu ejus, et purgabit aream suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Et: Omnis arbor non faciens fructum bonum excidetur, et in ignem mittetur*, Luc. III.

Unde apposite Jordanes exponitur fluvius seu delapsus judicii; siquidem Joannes perpetuo inculcavit peccatoribus judicium et delapsum ad illud.

Tertio, quia sicut fluvius ille terminus erat terræ sanctæ et dividebat eam a Moabitibus, Arabibus, et aliis gentibus; ita Joannes erat legis veteris terminus ac limes, et initium novæ, uti vocatur a S. Aug. I. III. contra duas ep. Pelag. c. IV. a S. Thoma III. p. q. XXXVIII. art. I. In eo desiit Judaismus et incepit christianismus, ut ait Tertullianus, I. IV. contra Marcion. c. XXXIII. Unde *fibula legis et gratiæ* vocatur a Chrysologo, serm. XCI.

VIII. Quæritur quare præmissus Christo præcursor? Resp. primo, ut ejus testimonio et sanctitate disponeretur mundus ad credendum, venturum esse Messiam Dei Filium. Unde Joan. I. de eo dicitur: *Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum*. Difficile enim erat mundo præsertim tam cæco et perverso plurimisque erroribus imbuto credere, adesse Deum in carne mortali hominibus, præsertim in tam humili forma. Testem igitur aliquem habere debebat omni exceptione majorem; et talis erat Joannes, qui ob vitæ sanctitatem et prophetiæ spiritum, tantæ erat auctoritatis ut dubitarent aliqui, num ipse esset Christus. Deinde hoc ipso, quod cœperant homines dubitare; num Joannes, licet omni majestate, opibus, dignitatibus destitutus, esset Christus, jam disponebantur ad credendum fieri posse ut Messias veniret, et quidem, velut abjectus, pauper et mundi contemptor. Quemadmodum enim ii, qui e diuturnis tenebris sive carceris obscuri, sive oculorum liberantur, non illico ad lucem educuntur, sed primum umbris, deinde majori lumini assuefiunt, donec firmata oculorum acie, solis ipsius radios plenius intueri possint; ita Deus mundum, qui tanto tempore in tenebris et umbra mortis sederat, paulatim educere ad Filii sui cognitionem voluit, primum quidem per um-

bras, id est, figuras, prophetias et sacrificia veteris legis, postea per luminis alicujus, sed tenuioris, id est, Joannis intuitum; ut docet Petrus Chrysol. ser. LXXXVII.

Secundo, ob venturi Messiæ dignitatem. Decet enim ante ducem præcedere armigerum ejus, aulicum ante regem, ut majori cum reverentia rex ipse sequens excipiat. Quare cum Joannes, tantæ licet auctoritatis et sanctitatis, assereret se non esse Messiam, sed servulum ejus tantum, imo indignum ad solvendam calceamenti ejus corrigiam; nonne homines hoc audientes advertere debebant, quanta observantia excipere Messiam deberent?

IX. Quæritur quomodo impleta est prædictio Isaïæ et Joannis, in adventu Christi: *Omnis vallis implebitur, etc.* Resp. valles esse impletas, quia Christus humiles implevit gratia et exaltavit, uti B. Virginem, Joannem Baptistam, Elisabetham, apostolos pauperes et abjectos. Unde Maria canit: *Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles*: partim quando loco angelorum de caelo exturbatorum evexit homines in eorum sedes; partim dum superbos Judæos reprobavit et eorum loco elegit ethnicos.

Montes humiliatos, dum primo dæmonem confregit, ita ut etiam parvulis in posterum ludibrio esset. Secundo mundum, hoc est, tyrannos mundi et hæreticos superbos. Tertio carnem et concupiscentiam nostram.

Prava directa esse, dum viam ad caelum, quæ prius veteri lege varias ambages habuit, et homines ad limbum traduxit, rectam et compendiosam fecit.

Aspera complanata; dum pro veteri lege, aspera et difficili, novam nobis dedit, facilem et suavem.

Atque hoc initium prædicationis S. Joannis lacte et melle dulcius; quod utinam in cordibus nostris viam paret Domino, ut eo tandem veniamus, ubi nulli montes, nullæ valles, nulla asperitas, nulla pravitas; sed mera et immensa planities est, etc.